

Kraška.

*Prijatelji, kako je pri vas? —
Tako pač ni, kot je pri nas! —*

Pri nas je — Kras.

*Žive skale, vmes vrtovi
in pa kamnati zidovi :*

Takó je pri nas.

In v nas?

*Krepka volja, neomajna.
Kakor skale naše stalna,
močno vino črnožarno
gostoljubnost v njem kristalna :*

Takó je pri nas!

*Mi hočemo jasen glas,
mi ljubimo odkrit obraz :
V tem ne odnehamo niti za las!
— Pri nas je — Kras.*

Pomenki.

Društvo.

V tem vidim jaz najblagodatnejši blagoslov društev, da iztrgajo posameznika iz samopašne okostenelosti in družabne brezbriznosti, ter ga navdušijo in približajo skupnim ciljem.

Prof. Hitze.

V »Pomenkih« smo se dosedaj seznanili z družino, vasjo, faro in šolo. Ne bilo bi prav, ko bi prezrli prostovoljna udruženja, ki jih imenujemo organizacije. Redkokje boste našli v naši deželi vas, ki ne bi imela te ali one organizacije: skoro povsod so ustanovljena prosvetna društva, če teh ni, obstajajo ponekod vsaj verska društva, večinoma vasi pozna gospodarske organizacije, v vsakem večjem kraju je zadruga, drugod so zopet ustanovili gasilska, podporna, strokovna, stanovska, živinorejska in ne vem še vse kakšna društva.

Odkod ta zmisel za organizacijo? Ni treba velike uvidevnosti, da človek spozna pomen znanega reka: V slogi je moč! Posameznik je kakor kapljica, ki prav nič ne pomeni v brezdanjem morju; poedinec je majhen prašek, ki ga vsak vetrič brez škode odnese od visoke gore.

Ljudje so to resnico spoznali, zato so se začeli združevati v ta namen, da so dosegli svoj cilj. Poglejmo n. pr. delavce! Njih cilj je bil osemurni delavnik. Ako bi se za to skrajšano delavno dobo zavzemali le posamezniki, bi njih klic ostal glas vpijočih v puščavi. Kako so torej dosegli svoj cilj? Delavci so se združili v velike delavske organizacije in skupno kot en moč zahtevali osemurni delavnik. V organizaciji so dosegli, kar bi sicer ne.

Kar velja glede delavskih vprašanj, to velja tudi za druge potrebe. Dobro vemo, da so časi taki, da se mora vsak, kdor hoče kulturno napredovati, se versko javno udeleževati ali pa tudi telesno vsestransko razviti, združiti z drugimi, da s skupnimi močmi doseže to, kar hoče.

Ni pa dovolj, da se ljudje združujejo samo začasno, recimo le za en slučaj, da enkrat doseže ena vrsta svoj cilj. Organizacija zahteva več: trajnega sodelovanja. Vzemimo slučaj, da v vasi nastane požar. Kakor hitro zazvoni plat zvona, pridejo ljudje skupaj s škafi in brizgalnicami ter hite na gorišče. Ti ljudje so se združili, imajo isti cilj t. j. gasiti in rešiti, kar se da. Kakor hitro pa je požara konec, se razidejo. Ali moremo imenovati to skupščino gasilcev: organizacijo? Ne, ker ni trajna. Vse drugače je, če se v vasi ustanovi gasilsko društvo, ki nima namena priteči na pomoč le enkrat, temveč vsakokrat, kadar kliče dolžnost.

Poleg enotnega cilja in trajnega sodelovanja mora imeti vsaka organizacija tudi enotno oblast ali auktoriteto. Kam bi prišli, ko bi v društvu delal vsak po svoji glavi? Saj vemo, da je v vsaki družbi veliko ljudi, različnih po starosti, spolu, talentih, nagnenjih i. t. d. Vso to pestro množico mora družiti nele isti smoter, temveč tudi enotna oblast, ki zna urediti in usmeriti vse člane na skupni cilj.

Mi se ne bomo ozirali v »Pomenkih« na ona društva, ki imajo za cilj denar in materielne dobrine sploh, ali pa le števično moč, ogledati se hočemo predvsem ona društva, ki jih veže moč idej. Pri tem mislimo v glavnem na prosvetna društva. To naše prosvetno gibanje je po-

dobno velikem grškemu junaškemu spevu, ki se imenuje »Ilijada«. Začel in zasnoval je to pesnitev pesnik Homer, ni je pa dokončal. Desetletja in desetletja je cela generacija dopolnjevala to delo. In vendar ima cela obsežna pesnitev lepo enoto, vse se krasno ujema in dopolnjuje. Zakaj? Vse pisatelje je vodila ista misel, zato je delo enovito. — Našo prosvetno organizacijo je zasnoval oče Krek. Vemo, da še ni popolna. Generacije bodo še delovale na tej prosvetni katoliški slovenski Ilijadi, marsikatera oblika bo odpadla tekom časa — a ves razvoj se bo vršil pod istim vidikom: t. j. cilj bo ostal isti: dati našemu rodu prave izobrazbe, prežete s krščanskim duhom.

Ta cilj morejo doseči le člani, združeni v prosvetna društva. Posamič se ni mogoče boriti proti raznarodovanju in kulturni zastalosti. Le vzajemno v društvih se okrepi in jači moč, tu se zbirajo sile in potrebna gmotna sredstva, le v organizaciji se more porazdeliti delo in zabraniti s skupnimi močmi oni val, ki hoče odtujiti naš rod od vere in materine besede.

Čemu društva?

Navadno slišimo med starimi ljudmi tale očitek: »Čemu so vendar ta društva! Za naših dni tega ni bilo, pa smo vendar srečno živeli!« Če človek posluša to modrovanje starih, se mu na prvi hip v resnici zdi, kot da je bilo včasih naše ljudstvo brez organizacije in da se je šele novejši čas začela širiti med ljudmi misel skupnosti in solidarnosti, skratka: človek misli, da je organizacija za naše ljudi nekaj čisto tujega in novega.

V resnici pa je bilo nekdam po naših kmečkih vaseh vse polno žive organizacije, ki sicer ni poznala raznih formalnosti, kakor jih imajo nove organizacije, ki pa je zato živela vse bolj trdno življenje kakor sedanja društva, ki so v svojem obstoju večkrat navezana na eno osebo tako, da bi z njo živela in umrla.

Po naših vaseh so bili od nekdam organizirani fantje. Res je, da njihova organizacija ni imela oblastvenega dovoljenja, pisanih pravil, dostikrat niti pravega imena — imela pa je celo svoj fantovski pevski zbor. Njen namen je bil skrbeti za čast domače vasi. Dokler ni alkohol in življenje fantov po kasarnah zanesel frivolnosti in surovosti v vasi, so bile te fantovske družine tudi res braniteljice fantovske in dekliške časti.

Gorje tujemu vasovalcu, ki je prišel ponoči zalezovat dekleta! Fantje so ga pošteno našeškali in oprali v koritu. Fantje so hodili skupaj na »šagre« in žeganja. Povsod, kjer se jim je zdelo možno, da pride do boja, so se držali skupaj in če je bil eden izmed njih kdaj tepen ali napaden, so smatrali vsi to za lastno krivico, katero je treba maščevati.

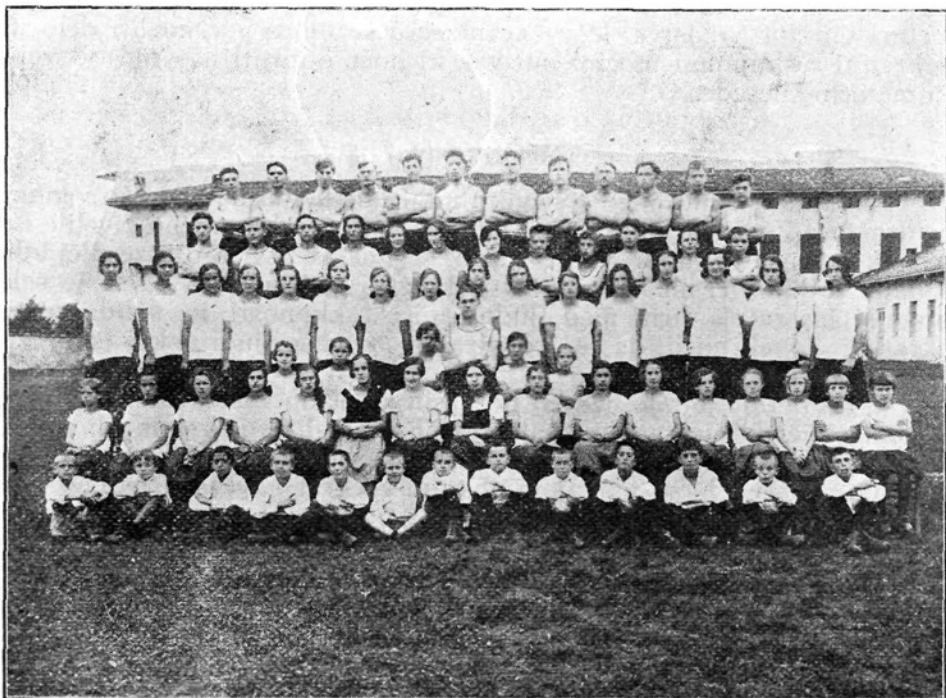
Tudi dekleta so bile združene v eno celoto. V dolgih zimskih večerih so se zbirale na preji, skupno so ličkale koruzo, pletle vence za vsakega mrliča »ledig« stanu, krasile kapelice in vas o priliki nove maše, poroke, prihoda novega župnika i. t. d. Druga drugo so podpisale pri negovanju cvetlic.

Sedež organizacije gospodarjev očetov je bil pod vaško lipo ali po zimi pri ognjišču. Tu so se vršile stalno važne seje. Prerokovali so o vojski, modrovali o davkih, vremenu, bivši vojaki so pripovedovali svoje vojaške zgodbe i. t. d. Vse novice so ob tej priliki

kritično premetrili in veliko načrtov o gospodarstvu je bilo sklenjenih ravno takrat. Navadno ni bilo zraven nobenega inteligenta, pa je bilo vedno dovolj govornice; vsak je znal kako pametno pripomniti.

Ti pogovori so vtisnili v narodno dušo razne dogodke tako dobro, da so si jih zapomnili rodovi in še danes z gotovostjo pripovedujejo očanci brez zgodovinskih knjig, kako je bilo »njega dni«.

Najstarejša izobraževalna organizacija v vasi je bila organizacija sosedov. »Dober sosed je za devet stricev«, tako so rekli stari ljudje. Če je kdo umrl, so ga vsi sosedje spremili na zadnjem potu, kruh so si posojevali, radi so pripravljali živino, skupno so trgali grozdje, i. t. d. Ta organizacijski duh je živel že v mladini. Fantovskim organizacijam ni bilo treba skrbeti za naraščaj; vsak fant, ki je dopolnil zadostno šte-

Družina Telovadnega odseka v Mirnu.

vilo let, je že težko čakal, da so ga s fantovskim krstom sprejeli medse. Žalibog, da je ta fantovska organizacija kasneje postala banda ponočnjakov, pijancev, pretepačev i. t. d.

Kaj sledi iz teh izvajanj? Brezdvoma to, da je bila v naših vaseh vedno vkoreninjena organizacija, ki je imela marsikaj dobrega na sebi. Pa še nekaj! Da je nujno potrebno tudi v naša društva uvesti ono dobro stran teh organizacij, zlasti družabnost in pripravljenost znanje deliti z drugimi. Oprašiti je treba zastarelo oblike in jim dati novo vsebino, prilagodenovo novim razmeram.

In ta namen imajo naša društva. Naravni družabni nagon, ki ne trpi v človeku puščavnika, se najlepše udeje v društvu. Pa ne le udeje: plemeniti se in to je glavno! Fantje, ki začno zahajati v društvo in se resno oprimejo društvenega dela, se ne bodo preteпали,

ponočevali, popijali i. t. d. Saj vemo, da vsak človek hoče imeti družbo: če nima prilike priti v dobro, zaide v slabo.

Velikanska važnost, ki jo imajo prosvetna društva zlasti v naših razmerah, obstaja v tem, da so naša društva, ali bi vsaj morala biti — večerne šole. Ko smo izgubili ljudsko šolo, ne smemo držati križem rok, tem energičneje se moramo oprijeti naših društev in v njih nadomestiti to, česar nam šola ne da. Naša društva niso le zbirališča za »špas«, niso »komedije«, ne telovadišča — zavedajmo se dobro: naša društva morajo biti domače šole.

Koliko vprašanj stopa dan zadnem pred odrasčujočega in odraslega človeka: gospodarska, politična, verska, socialna vprašanja se ne prestando pojavljajo povsod: v časopisih, knjigah, gostilni, železnica i. t. d. Kdo naj ti ta vprašanja reši in kje? — V društvu imaš knjige, predavanja, časopisje i. t. d. Tu je prilika, da najdeš odgovor na vsako reča vprašanja. V naših dneh še posebno velja pregovor: Kdor redno ne napreduje, ta nazaduje. Pa ne le zasebnik, tudi celi narod!

Društva brez vsebine.

Tam, kjer ne vleče mladih ljudi v društvo drugo, kot samo želja, da so skupaj, nastane iz društva spaček, brez vsebine. Mesto da bi društveno življenje človeka poplemenitilo, ga podivja.

Društvo brez vsebine je prazna vreča, ki ne more sama stati po koncu. Takim društvom pravimo, da obstoje le »na papirju«.

Društveno vsebino pa tvori: jasen cilj in resno trajno delo, ki naj služi cilju.

Cilj naših društev je: izoblikovati v dušah članov prave ljudi. Ni torej namen društev izobraževati člane za bodoče igralce, za akrobate, za soliste. Ko stopi mlad fant, ki je končal šolo, v društvo, prinese s seboj vse polno važnih življenskih vprašanj. On hoče odgovora na vprašanja: Odkod sem, čemu živim, zakaj trpljenje i. t. d. Teže ga vprašanja socialnega značaja: Odkod stanovi, zakaj vlada razlika med njimi, brezposelnost, kapital, družina in razmerje v družini mu vzbujata dan zadnem nešteto novih vprašanj, odnosi do ženskega spola, do sosedov hočejo rešitve. Istotako ga muči stotero ugank o državi, svetovnem miru, vojski i. t. d. Na vsa ta vprašanja hoče vedeti odgovor. — Le ono društvo pa, ki ima jasna načela, mu more dati zadovoljiv odgovor. Jasnih načel pa nimajo društva, ki opletajo le s frazami. Smešna so ona društva, ki zastopajo načelo, da nima prosveta z vsemi temi vprašanji ničesar opraviti. Še bolj smešna so pa ona društva, ki mahajo po zraku le z narodnostjo. Kaj pa je narod drugega, kot skušajna družin, sestavljenih iz ljudi iste govornice. Sreča in bodočnost narodova odvisi torej od sreče družin in ljudi. Vsak naš človek bo na vprašanje, kaj si, takoj znal odgovor: Slovenec sem. Stem odgovorom pa še zdaleka ostanejo nerešena nešteta druga življenska vprašanja. Bodočnost narodova je odvisna od moralne moči poedincev in v tem temelji važen pomen naših društev, da dvigajo moralno stanje svojih članov. Prazno slamo mlatijo ona društva, ki prezirajo druga verska in moralna vprašanja in kriče le po narodnosti. Narodnost je žebelj, ki ti more služiti le, če ga zabiješ v skalno in stalno steno verskih in moralnih načel. Vse naše narodno življenje je tesno spojeno z vero in sovražnik narodnosti bi bil oni, ki bi hotel zločinsko odrezati narodnost od vere, ki je edina močna opora ne le zasebniku, temveč tudi narodu.

Društva, ki ne poznajo teh načel so brezvsebinska in puščajo duše svojih članov prazne.

Cilj sam pa ne zadostuje v društvenem delu. Treba je, da streme društva za tem ciljem z resnim vztrajnim delom.

Veliko je društev, ki smatrajo za svoje najvažnejše delo enkratno prireditve na leto. Ko je prireditev pri kraju, pa društvo zaspi do prihodnjega poletja. Tako društvo sploh nima značaja resne organizacije, ker mu manjka trajno delovanje. Zato priporočamo delitev številnejših društev v odseke in krožke, ki skušajo s fantovskimi, dekliškimi in društvenimi večeri dvigniti izobrazbo in uvesti v društva značaj večerne šole.

Kakšno bodi društvo.

Prava krščanska družina naj bo vsako naše društvo. V družini člani ne gledajo na korist, niso dobri očetu, materi, bratom in sestram, ker jim tako narekuje razum, temveč srce, ki izhaja iz skupnega doživljanja iste usode, sreče in žalosti. Tudi ne odstopajo člani od družine takrat, ko nimajo več od nje koristi, recimo v boleznih in starosti očeta in matere, nasprotno, takrat, ko kdo pomoči potrebuje, mu pomagajo tem rajše in bolj skrbno.

Ta družinski duh medsebojne vzajemnosti moremo dati tudi našim društvom. Vsako društvo mora postati lepa, dobra družina. Vsak član bo potem slutil zadovoljstvo, ako more priti z drugim skupaj, z njim kaj pokramljati, ga potolažiti ali spodbuditi: Rad bo prišel potem na sestanek, čeprav ne bo tam tako fino prednašanega, ali izdelanega govora, temveč morda čisto preprost govorček, ki pa pride od srca.

Naš društveni oče Krek si je tako zamislil društva in zato dovolil vstop v društvo nele članom, temveč tudi članicam. Ta mešana društva z družinskim značajem so se pri nas ukoreninila in se vkljub raznim nedostatom lepo obnesla.

Prepričani smo pa, da bi tudi ti nedostatki izginili, ko bi se člani in članice povsod zavedali, da so bratje in sestre med seboj in da sramota, ki jo napravijo, ne škodi le njim, temveč pride na celo družino — t. j. društvo.

Pravega družinskega duha moramo spraviti tudi v društvene prireditve. Naše prireditve kažejo dostokrat tako prisiljeni, nenaravni značaj: nič ni v njih, domačega, priprostega, družinskega. Več kot je na prireditvah smeha, surovosti, popivanja in razgrajanja na odru, bolj navadno vleče in zabava igra.

Kako, ali res mislimo, da naše ljudstvo nima globljih občutkov, da ga tako pogosto pitamo s tako nezrelo in plitvo hrano?

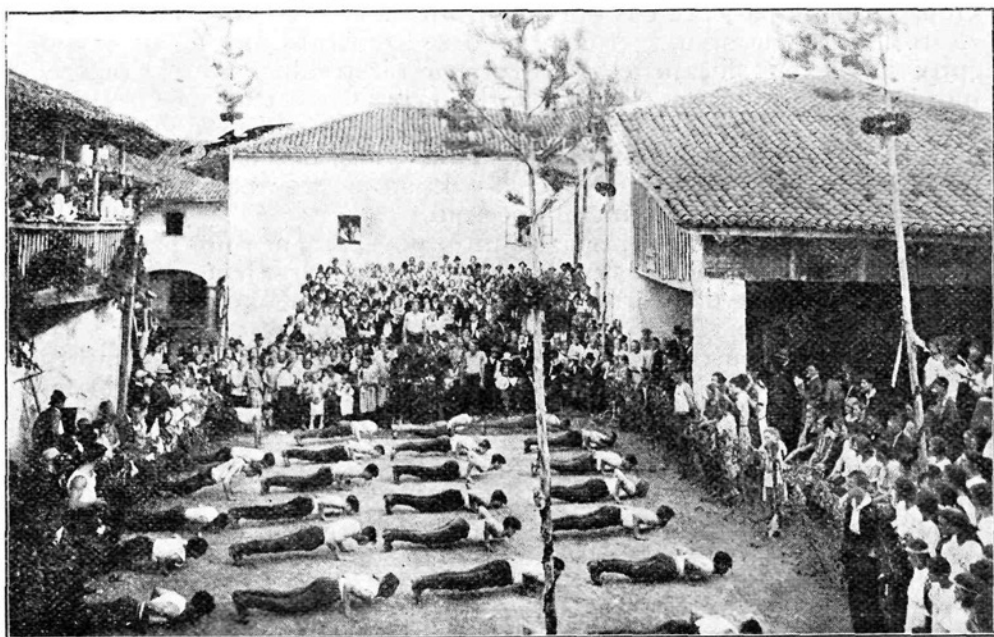
Kdaj bodo naši odborniki prišli do tega, da je treba dati društvenim prireditvam družinski značaj, kjer se ne bo uganjalo samo »špas«, temveč predstavljalo naše življenje, prazniki, običaji i. t. d. In vendar mi vsak prizna, da življenje, kakor ga živimo mi, ni le smejanje, zabava, temveč dostokrat pretresljiva tragika. Ako pitamo ljudi s plitvimi igrami, jih goljufamo in varamo, ker jim predstavljamo življenje na nezrešen način kot burko in zabavo, kar pa ni. Ali se potem čudimo, da so naši ljudje dostokrat tako nezreli, nevezgajeni, da mladina ne zna prenašati nobenega trpljenja in da se pogreza le v mehkužnost, komodnost, zapravljenost? Lep korak k naši narodni bodočnosti bo, da začnemo s preosnovo pri naših društvenih prireditvah. Seveda bo treba

dostikrat precej truda, da najdeš lepo igro: družinsko, narodno, versko; pesmico je lažje najti, jih imamo tudi dovolj, zakaj bi pri društvenih večerih ne dramatizirali narodnih pesmi? Domače, priproste stvari so nam čisto blizu v naših dušah, zato ne segajmo po prismojenih delih, v katerih je tuj duh, ki se roga naši domačnosti.

Le spravite v naše društvene sestanke domačega, družinskega duha, pa se bo vse spremenilo in postalo prijetnejše: prireditve, predavanja in občevanje. Tako ljubeznivo društveno življenje je najboljša agitacija za nove člane in najtrdnjša garancija za društveni obstoj.

Zakaj društva razpadajo.

Znano je, da se velike stavbe lahko razrušijo. Zakaj? Vezi odnehajo in kamni, ki so preje držali tesno skupaj, odpadajo drug za drugim.

Telovadba na Slapu: Proste vaje članov.

Isto je pri društvu. Ko odnehajo vezi sporazumnosti in sodelovanja ter je v društvu več razpora kot harmonije, je ta pojav že značilni znak, da prihaja razpad. Oglejmo si nekoliko vzroke društvenega razpada! Velikokrat so ti vzroki samo zunanji. Zgodi se n. pr. da odide večina članov z doma, bodisi k vojakom, v šole, na planine — društvo medtem zaspi. Tam, kjer zapusti društvo agilni predsednik, se društveno delo ustavi, isto velja, če se v društvo naselijo tuji elementi, ki ga podjarmijo in mu s tem izkopljejo grob. Toda vsi ti vzroki razpada so le zunanji in, kjer je količkanj previdnih odbornikov, ne povzročijo zdaleka ne tolikih razvalin, kot jih povzročijo notranji razlogi, ki so podrli nele društva, temveč celo države. Oglejmo si te vzroke!

Dogodi se takole: Društvo ima predsednika, agilnega in zmožnega, pa ni članom všeč ravno vsled svoje vestnosti. Na vse strani stikajo za

različnimi določbami »poslovnika«, dokler predsednika ne odstranijo, ali pa povzročijo, da postane vsled nasprotovanja nedelaven. Pogosto krat tiči za tem procesom zavist tretjega. Recimo, da pride na društveno krmilo predsednik, ki mu manjka iniciative in vsled tega odpušča in gleda skozi prste v slučajih, kjer bi moral resno nastopiti. Posledica je jasna: Društvo izgubi disciplino, člani opuščajo delo, vezi ni več — društvo se zruši.

Neredkokrat se pa dogodi tole: V društvu ostane neki kritičen duh. Razni kritikastri obljajajo ob vsaki priliki vse, kar predsednik stori. Vemo dobro, da zdrava kritika nikomur ne škodi, tudi društvu ne — a vzbudi se včasih ono bolešno kritiziranje, ki se poslužuje osebnosti, zgovornosti in ki ina za vzor le — opozicijo. Če so ti kritikastri izven društva in je društvo trdno, mu tako udrihanje prav nič ne škodi — nasprotno, društvo se ob zasmehovanju in nasprotstvih še bolj krepi. Drugače pa je, če nastopi taka ironična kritika v društvu samem, zlasti v takem društvu, kjer člani ne drže krepko skupaj in so preobčutljivi — v tem slučaju je to kritiziranje razstrelilna snov, ki razžene tudi najtrdnejše društvo. Velik družboslovec Rossi trdi, da Grčijo ni ubila vojska — ampak aeropag, oni širokoustni, zapeljivi in medeni govorniki za časa makedonskih vojsk. Tudi v naši deželi je precej takih ljudi, žalibog celo med inteligenco — ki stoje prosvetnemu delu ob strani in gledajo nanj s kritičnim očesom.

Vsako črno piko takoj opazijo in jo povečajo, ni njim pa do tega, da bi sami sodelovali in mesto z besedami in kritiziranjem, začeli z resnim delom v društvu. Ti črnogledi kritikastri so grobokopi društvenega življenja in nosijo veliko odgovornost za svoje početje.

Prav radi dopuščamo kritiko v naših društvih onim, ki se sami trudijo in pomagajo v društvih, tistim pa, ki le s prekrižanimi rokami vršijo vlogo biriča povemo jasno svoje mnenje, ki je in ostane: Predvsem delaj, potem govori!

Z druge strani pa naj društva rada upoštevajo nasvete zaslužnih, modrih mož. Le tam, kjer bo vsak vršil svojo dolžnost in se zavedal v polni meri odgovornosti, se ni bati, da bi društva hiralala in — razpadala.

Kati R.

Cvetici.

*Zakaj umiraš cvetka nežna,
saj komaj si odprla cvet?
Zakaj pač rdeča tvoja krilca
tako poirto zrejo v svet?*

*Zakaj trepeče tvoja krona,
ko pridem vodo prilivat?
Zakaj mi skrivaš kras očesa, —
daj zreti mi v obrazek zlat!*

*Oh, cvetka moja, cvetka zala,
vonjave mi odpri sladkost!
Pripogni se na prsa moja,
povem ti blaženo skrivnost:*

*Tja, kjer gori ljubezen živa,
postaviti želim te jaz,
da boš pred Kristusom v oltarju
ljubezni moje živ izraz.*

Važna skrb.

Stališče, v katerem živimo, nam nalaga težke skrbi. Pustimo za enkrat naštevnanje gospodarskih, socialnih in narodnih težav in obrnimo vso svojo pazljivost na punčico našega narodnega in društvenega življenja, t. j. na mladino oziroma na naraščaj.

Mi smo dorastla drevesa v našem prosvetnem vrtu. Viharji nas niso omajali, a zob časa nas je oslabil in utrudil. Pred nami in pod nami pa rastejo šibka debeleca otrok. So društva, kjer starejši člani tako razkošatijo svoje veje, da mlajši nimajo solnca in ne rasti, ter vidno pred nami izhirajo, podivjajo in odpadejo. Roko na srce, prijatelji, in odkrit odgovor: »Kaj bo z društvu, ako ne bo v njih pomladka?« Vemo, da ne zidamo zase — te kulturne stavbe bomo morali prej ali slej zapustiti in — kaj potem? Kje bodo namestniki?

Mi smo le pionirji, ki gradimo most, po katerem naj gredo čez viharno reko oni, ki pridejo za nami. In če jih ne bo? Čemu dosedanji trud?

Nikdar še ni bilo vprašanje društvenega naraščaja tako pereče, kot je dandanes. Otroci so izročeni tujemu vplivu, šola jih pusti prazne in hladne ter jih odslavlja kot kulturne beračke. Kaj bo z njimi? Kdo naj jim vsaj za silo nadomesti, kar današnja šola namenoma ali vsled ukazov zanemarija?

Odgovor ni težak. Naša društva so poklicana, z vsemi močmi delati na to, da sprejmejo in zaposle v svojem okrilju nele odrasle, temveč tudi naše male. Sicer je res, da se za versko vzgojo šolskih otrok mnogo stori v Marijinih vrtcih. Vendar opazujemo tole: V Marijinih vrtcih so večkrat, tudi otroci, ki se vsled nezdravih domačih razmer kasneje gotovo odtujijo nele verskem življenju, temveč postanejo v svobodomiselnih društvih naravnost besni nasprotniki krščanskih organizacij sploh. Dokler je otrok pod vplivom katehetovim in dokler drsa šolske klopi, še zahaja v Marijin vrtec, ko pa stopi čez šolski prag, ga ujamejo takoj v svoje zanke versko-brezbrižna društva ali celo veri sovražni ljudje, ki na zunaj sicer umetno maskirajo to svoje sovraštvo s krinko »edinosti« i. t. d. Tako se zgodi, da duhovniki po več let redijo na svojih prsih malega gada, ki postane v slabi družbi strupen in bolj nevaren kot oni, ki so le slučajno zašli v versko brezbrizna društva. Ne udajajmo se sanjarijam! Z največjim veseljem pozdravljamo fantovske Marijine družbe, kot višje prehodne organizacije, v katere naj bi pošiljali svoj naraščaj Marijini vrtci. Istočasno pa vprašamo: Koliko pa je v naši deželi fantovskih Marijinih družb?

Saj vemo, da je ozračje v katerem živimo tako, da ni upati na podobno organizacijo v vsaki vasi. Kaj torej z mladino, ko pride iz šolskih klopi? Dvomno je, da bi ti fantiči povsod trajno vzdržali, ker so ovire prevelike in vabljujost od strani nasprotnih organizacij premočna. Čemu bi tem fantičem ne svetovali in priporočali vstop v naša prosvetna društva? So premalo krščanska? Seveda cerkvene organizacije niso, a vendar so dan za dnem izpostavljene preganjanju proticerkvenih društev.

Večletna praksa me je izučila v tem: V Marijinem vrtcu sem skrbel za versko udejstvovanje fantičev, vendar sem bil vesel, da so malčki obiskovali društveni naraščaj, kjer jim je bila dana prilika za primerno telovadbo in igrice. Otroci tega nujno hočejo!

Kaj je lepšega videti, kot otroke na odru! Vsak režiser bo opazil, da imajo ti mali veliko talenta za memoriranje in zlasti za posnemanje. Te zmožnosti se jim zelo lepo razvijejo pri predstavah. Seveda je treba otroke učiti igre drugače, kot odrasle. Predvsem jim je treba razživiti domišljijo.

Vse osebe morajo živo stopiti pred njihove oči. Natančen opis je potreben. Ni dovolj, povedati jim, da na odru nastopijo »copernice«; živo jih moraš orisati, da jih otroci v svoji domišljiji vidijo pred seboj. Koliškega pomena je pri otroških igricalih vzgojni moment! Kaj vse občuti otrok, če na odru gleda revčka brez mamice!

Otrok je zelo zmožen posnemanja! V navadni otroški igri posnema očeta, kupca, konja, vlak itd. Oponašati zna učitelja in natančno ve, kako se obnašaš v jezi. Kajpada je treba otroke svariti pred pretiravanjem.

Ko se je mali v igro vživel, mu razložiš posamezne stavke in glasno čitaš z njim. Vlogo mora večkrat ponavljati. Ko si vse to dokončal, sestavi pozorišče in ga živo opiši. Pri igranju mu moraš pomagati, natančno določiti mesto in umeriti geste in zgovarjavo. Paziti je treba na to, da se v mladih igralcih ne razvije ošabnost in da ga igra ne moti pri vsakdanjem delu, zlasti pri učenju. Otroci pa niso le dobri igralci, temveč tudi vzorni telovadci. V dečkih zlasti živi želja po moči in nadvladi. Telovadba mu to telesno moč razvije, ono nadvladje pa disciplinira in umeri. Res je, da otroci tudi brez telovadbe skačejo in se telesno dovolj gibljejo. A vse to prosto gibanje ne pozna discipline in je večkrat le enostransko. Pri telovadbi se dečki vsestransko sistematično urijo. Na ta način se jim krepí volja in vzbujá konkurenca, ki seveda ne sme prekoračiti mej. Velikega pomena je otroška telovadba tudi za to, ker se otroci medseboj seznanijo, kar je važno zlasti za poznejše življenje. Umevno, da mora biti telovadni vaditelj na mestu. Poleg priljubljenosti in auctoritete mora biti primerno vzgojen, da zna v mladih telovadcih preprečiti surovost, oholost in ohraniti umerjenost.

Tudi telovadba deklic je nekaj lepega. Paziti je pa treba, da se omeji večinoma le na proste vaje in zlasti na primerne telovadne igre. Krotkost in sramežljivost ne smeta pod nobenim pogojem trpeti.

Doslej se je izkazala še kot najboljša naslednja praksa: Otroci prihajajo z dovoljenjem staršev v društvene prostore, seveda le po dnevu. Prve pol ure prisostvujejo vzgojnemu sestanku, ki ga vodi primerna, izvežbana moč. Jako dobro služijo pri teh sestankih »Nagovori za naraščaj«, ki jih ima na razpolago Prosvetna zveza. Dobrodošle so primerne pravljice, uganke, pesmice itd. katerih naj se otroci uče na pamet. Sestanku sledi telovadba, ki naj traja kvečjemu po eno uro. Po dovršeni telovadbi, naj se otrokom razdele knjige iz mladinske knjižnice.

Neverjetno je, kako lepe uspehe lahko doseže z naraščajem oni, ki se žrtvuje zanj. V največje zadoščenje mu je, ko vidi, da dorašča ta mali rod nele umstveno in telesno, temveč tudi v srčni izobrazbi in v verskem doživetju. Tak naraščaj je najboljši porok za prenovo in narast naših društev. Kjerkoli je količkaj mogoče, naj se uvede! Društvom ne bo žal!

Nove steze.

Dr. M. Brumat.

O resnicoljubnosti.

Že v prvi številki letošnjega »N. Č.« sem omenil pisma o samovzgoji, ki jih izdaja Roman Guardini za nemško kat. mladino. Svoje drugo pismo je posvetil resničnosti v besedi (»Von der Wahrhaftigkeit des Wortes«). To pismo se mi zdi tako važno in tudi za naše prilike tako primerno, da bom skušal v dveh člankih — deloma dobesedno, deloma

po smislu — podati njegove misli. Saj tako zelo spadajo v okvir mojih nasvetov za mladeniče in dekleta, ko vendar vedno znova poudarjam, da želimo biti borci za resnico.

Klic po resnici in resničnosti je obudil novodobno katoliško mladinsko gibanje. Pravitako je bilo le iz duha resničnosti spočeto, kar je to gibanje doslej ustvarilo velikega in trajnega. In vprav iz tega duha tudi najbolj gotovo spoznamo, ali kdo v resnici spada k temu gibanju, ali pa je le njegov zunanji privesek. Duha, ki preveva katoliško mladinsko gibanje, imajo le oni, ki v njih živi resna, močna in vesela volja do resničnosti.

Ta volja zahteva, da se osvobodimo od vsega lažnjivega bitja na nas in v nas; da postanemo pristni v vsem svojem občutju in da sami sebe se ne varamo; da se borimo za jasno sodbo o tem, kaj je naravno in čisto; da skušamo postati v vsem svojem žitju preprosti in odkritosrčni napram Bogu, svojemu bližnjemu in sanim sebi. Tudi naši mladeniči in dekleta morajo imeti pogum, da jasno in odkrito zrejo stvarjem do dna in da se za svoje prepričanje vedno in povsod odločno postavijo, ko to zahteva dobra stvar.

Toda ta odločna volja do resničnosti ne pomeni, da hočemo le same sebe uveljaviti; da se hočemo postaviti za sodnike čez vse; da hočemo vse bolje vedeti, vse presojati in proglašati svoje misli in občutke za nezmotljive. To bi ne bila resnoljubna resničnost, ampak sebe se le varamo; da se borimo za jasno sodbo o tem, kaj je naravno.

Naša resničnost mora biti služba božja, prava bogoljubnost.

Bog je čista in bistvena resnica. Kristus pravi: »Jaz sem pot in resnica in življenje« (Jan 14, 6). Zato stremi vsa naša ljubezen do resnice le za tem, da postanemo čedalje bolj Bogu podobni. Svoje bitje in življenje hočemo napraviti le zato vedno bolj resnično, da bomo Bogu vedno bolj dopadali. Njegovi hočemo biti, on mora vladati v vsem, kar smo in kar delamo. S ponižno, le Boga iščočo resnoljubnostjo hočemo postati njegovo kraljestvo. V naši resničnosti naj zmaga Bog.

Če na vprašanje točno in resnično odgovoriš, je v tvoji besedi zmagal Bog. Če služiš veliki ideji brez vse hinavščine, zares iskreno in resnično, je v tvojem delovanju zmagal Bog. Če si dva ohranita iskreno in zvesto prijateljstvo, je v njunem prijateljstvu zmagal Bog itd.

Ljudje, ki so resnični in v preprosti resničnosti mislijo, govorijo in delujejo, so bojevniki za živo kraljestvo božje v sebi in svoji okolici.

Prijatelji! Naše poslanstvo je vzvišeno. Bogu resnice hočemo pripraviti med svetom stalno prebivališče. Sodelovati hočemo z njim, da razširimo njegovo kraljestvo s tem, da zanesemo vsepovsod resničnost in resnoljubnost.

Na svetu je vse polno laži, hinavščine, sleparije, zahrbtnosti, prilizjenosti, nemožatosti, blebetavosti in kako se že imenujejo vsi najrazličnejši otroci enega in istega skrajno sumljivega pokolenja. Kjer vlada ta sodrga, ni Boga. Tam vladajo temine satanove oblasti. Ljudem, ki mrzijo resnico, je rekel Gospod: »Vi ste od očeta hudiča in spolnjevati hočete želje svojega očeta. On je bil že od začetka ubijavec in ni obstal v resnici, ker resnice ni v njem. Kadar govori laž, govori iz svojega, ker je lažnik in oče laži« (Jan 8, 44—45). Če je v vsaki laži nekaj satanovega, je pač umevno, da pravi že sv. pismo starega zakona, da »pravični mrzi vsako lažnjivo besedo« in da »usta, ki lažejo, umore dušo.« Pravzato je tudi Kristus rekel: »Bodi pa vaš

govor: Dà, dà; ne, ne; kar je več ko to, je od hudega« (Mt 5, 37). To pomeni, da se naše besede morajo popolnoma kriti z našim prepričanjem; če rečemo, da, mora biti to po našem prepričanju resničen in cel da; — kar bi dodali, bi bilo od zlega.

Proti temu kraljestvu teme in laži se moramo boriti in širiti kraljestvo luči in resnice. Toda kako? Ne s tem, da le govorimo proti laži in ukorevamo one, ki ji služijo. Nas bodi predvsem skrb, da bo vse resnično, kar mi sami govorimo, delamo in smo. Le tako bo vsaka naša beseda in vsako dejanje nova pridobitev za kraljestvo božje. Prijatelj moj, ki to bereš — in bodi kdorkoli, nikar ne misli, da tebi ni treba boja za resnico, češ, da si že popolnoma resničen in resnicoljuben in da v tebi ni nobene laži. Ne, mi vsi brez izjeme se moramo boriti vsak dan proti temnim silam v nas, kajti pisano je: »Omnis homo mendax« — »Vsak človek je lažnik« (Ps 115, 2).

Predvsem se moramo potruditi, da bomo vedno in povsod resnični v besedi, to se pravi, da bomo vedno govorili le tako, da bo naša beseda čim popolneje izražala naše misli in prepričanje — in da se bomo skrbno čuvali, da bi z besedo ne zavedli bližnjega v zмотo.

Kako pride človek sploh do tega, da laže z besedo?

Človek more lagati iz oderuštva, lakomnosti in dobičkaželjnosti. Tako lažejo malopridni ljudje v trgovini in kupčijah vseh vrst. O tej laži velja pregovor: »Kdor laže, krade.« To laž imenujemo sleparsko, ker stremi za tem, da bližnjega oškoduje na imetju. Kdo ne sovraži te laži? Vedno je bila ljudem zoprna, ker žali postavo ljubega »mojega in tvojega«. Toda danes prihaja v modo tudi pri nas. Ljudje so se že začeli brez sramu izgovarjati, češ: »Če jaz njega ne opeharim, opehari on mene.« Ta peklenska logika naj ostane daleč proč od naših vrst. Mi rečemo rajši: naj nas drugi stokrat opeharijo, mi jih ne bomo, ker »laž umori dušo«. Vsi nesrečni sleparji pozabljajo, da s svojimi škodoželjnimi lažmi opeharijo le same sebe za najboljši del, ki je mir srca in večno življenje.

Nadalje izvirajo prav mnoge laži iz zavisti in nevoščljivosti. Če vidi zavistnež človeka, ki je na poti njegovi čistilakomnosti ali kateri drugi njegovi samoljubnosti, pa ga drugače ne more potisniti spoti, se posluži laži in ga obrekuje. Take laži se včasih javljajo tudi med našimi fanti in dekleti. V društvenem življenju, zlasti o priliki raznih nastopov se kaj rada porodi v tem ali onem malopridnem srcu zavist. Iz zavisti pa vzrastejo laži in iz laži medsebojno nezaupanje in prepiri in zdražbe in na vsezadnje morda celo velik društveni polom. Človek božji, nadzoruj svoj jezik in nikar ne obrekuj, saj radi tega se nikakor še ne povzpneš nad prvi klin na lestvi krščanske popolnosti!

Toda naše delo za resničnost našega značaja mora iti preko teh najbolj grobih pojavov laži mnogo globlje v potankosti resnicoljubja.

Dokaj grobe laži — čeprav nikomur ne škodujejo ne na imetju ne na časti — izvirajo tudi iz strahu. Glej, narobe si kaj naredil, a nimaš poguma, da bi to ponižno priznal, pa se opravičiš z lažjo. Ali: tvoji sovrstniki zabavljajo čez svetinje sv. vere ali čez naše organizacije, pa ti nimaš srčnosti, da bi vse to zagovarjal — in zategadelj zatajiš z lažjo svoje prepričanje. Pomni, da »laži zadrege« spravijo človeka navadno v še večje zadrege. Tako rodi ena laž premnoge druge laži.

Iz ničemerosti laže, kdor spozna, da z resničnimi vrlinami ne more prepričati sovrstnikov, da se med njimi kaj posebno odlikuje. Zato jame pretiravati svoje zasluge, ali pa si kar docela izmisli dolgo vrsto dejanj, ki jih nikdar ni izvršil. Taki lažnivčki so zares pomilovanja vredni, ker laž ima kratke noge in se zato njihovi sovrstniki prav kmalu začnejo na njegov račun zabavati.

Tudi »laži za kratek čas« utegnejo koga opraviti za dolg čas v vice. Laži za smeh so le tedaj »dovoljene«, če so tako prikrojene, da nikogar ne zavedejo v zmoto, marveč jih vsakdo koj lahko spozna za očitne neresnice. V tem slučaju pa že nimaš več laži, ampak dovtip. Prava laž je vedno naperjena proti večni Resnici in zato vedno graje vredna in grešna.

Kaj pa razna pretiravanja? Ali niso tudi ta oskrunjena z lažjo? Zlasti živahni pripovedniki lahko zajdejo v take laži. Saj si že kdaj poznal človeka, ki je rad pripovedoval zanimive zgodbe. Morda je stokrat povedal isto, a niti dvakrat ni bilo isto. Zgodbica, ki je bila v začetku prav nedolžna stvarca, je postala tekom časa gorostasno za- jemljiva fabula — dolga veriga samih laži. Mladenič, dekle! Izprašaj se, kako pripoveduješ svoje stvari lahkovernim poslušavcem. Ne kdor veliko in zanimivo govori, ampak kdor resnično in tehtno govori, je vreden, da mu je Bog položil v usta tisto majhno, a tako ostro orožje, ki se imenuje jezik.

Dodati moram še tako zvane družabne (konvencionalne) laži. Tako rečeš n. pr., da te zelo veseli spoznati tega ali onega, ki ti ga kdo predstavi, čeprav bi te morda še bolj veselilo, ko bi ga nikdar ne spoznal. Taki pokloni in izrazi, ki so v navadi v olikanem družabnem obče- vanju, navadno niso laži, ker se nihče ne vpraša, ali imajo vsi taki izrazi tudi res kaj resnice v sebi. Toda tudi v tako olikano obče- vanje se kaj lahko zanesejo laži. Če iz same vljudnosti komu kaj obljubiš brez namena, da bi obljubo izpolnil, če svoje sladke izraze čez običajno mero kopičiš, ne da bi tudi v srcu čutil, si zašel v laž in preproste re- snicoljubnosti ni v tebi.

Prijatelji in prijateljice, ki želite soustvarjati novo, boljše dobo, le vprašajte se, koliko resnice je v vaših besedah. Izpraševanje vesti v tem pogledu je neizmerno priporočljivo. Ali se nam ne zdi, da bi bil vsakdo izmed nas bistveno drugačen, ako bi v njem čisto nič več laži ne bilo?

Pa ne le v velikih potezah, ampak v vseh nje- nih potankostih. Tako bo vsaka naša beseda zmaga za Boga.

Naš današnji sklep bodi: Resnico hočemo govoriti.

(Nadaljevanje prih.)

Na Sveti gori.

Marija spet se nam je nasmehnila
iz svojih daljnih, zameglenih zvezd,
svetiljko žarno zopet je privila
sredi teh naših temnih poti in cest.
Škender.

Na Sveti gori se je naselila nebeška Mati. Pa saj je bil tudi že zadnji čas, da je prišla tje gor in posvetila svoj hram in svoj kraj. Zakaj brezmejno gnusobe se je bilo v letih zlilo tod mimo. Pet mesecev vsako leto so preplavljale izletniške množice ta sveti kraj. Veliko med njimi je bilo romarjev modnih bogov Športa, Flirta, Napuha in še božice Koketerije. Imamo Gradež, Lokve in planinske ture, a kljub temu hočeje svetski romarji tudi iz Sv. gore napraviti letovišče. Pa ti niso naši, zato jih pustimo!

Me smo slovenske romarice. Z nami so romale molitve v srcu in solze v očeh. To romanje nam ni bil iziet — moj Bog, kdo bi v takem grdem vremenu, kot je bilo v soboto pred romanjem, hodil na »izlet« — prepotrebna pot nam je bilo k Materi dekliških duš.

V soboto je lül dež in mrzel veter ga je podil s hribov v dolino, kot bi hotel zabraniti pot na Sveto goro onim, ki so šle na romanje. Pa kaj, če tuli veter in naletava dež — ko pa kliče Mati, pri kateri je le Solnce! Cesta na Sv. goro je oživela. Na stotine mladenk iz Brd, Krasa in Vipavskega je žuborelo po njej. Z vrha je prinašal veter prvi svetogorski pozdrav: Mogočno zvonjenje se je čulo daleč naokrog. In

Romarice so šle
preko polj, vasi
in pele:
O Marija, da,
prižgi
nam zvezd sijaj,
da svetijo
nam vekomaj!

Med griči v daljavo vil
se sprevod je tih:
šepet molitve le —
in sredi nje
iz srečnih src se zdih
je v mrak izvil.

In ko je ura nočna
zatemnela,
nebeška stran je svetlih
zvezdic zagorela.
Le veter nosil je tja čez dobrave
spev romaric: »Marija, ave!« (R. Bevč.)

Svetišče na Sveti gori je oživelo. Okrog 800 dekliških grl je zapelo in ravnotoliko očiščenih src je zamolilo. Pozarav, ki nam ga je izročil naš govornik je bil iskren in globok, da je segel v dno srca, ki je še lepše in priščneje zaprosilo zvezd na viharnem morju življenja.

Zvečer in pozno v noč se je zjasnilo in ljubke zvezdice so kazale pot stoterim sestram, ki so po dolgi hoji spele na vrh. Zvezde na nebu, morje lučic ob Soči in nebeški sijaj v duši! Sestre, kaj ni bilo v resnici lepo pri Materi v tej romarski noči?

Zjutraj je udaril veliki zvon in za njim so se zamajali drugi trije prepevajoč pozdravno jutranjo pesem sveti Gospé in dobrodošlico novim romaricam, ki so veselih src in lahkih korakov prihajale v svetišče. V cerkvi smo se strnile okrog božje Matere in poslušale tolazilne, bodrilne besede, ki so prišle iz srca in segle v srce. Zabrnal je zvonček.

Me pa smo se strnile v dolgo belo vrsto
in smo se nizko priklonile,
ko je stopil Gospod med nas.
Z vencí molitve smo Ga ovile,
z lučkami vere smo Mu svetile
in Mu zapele himno ljubezni:

»Večno Ti bomo zveste
me — tvoje neveste.
Davno smo dale Ti že
svoje drhteče srce.
Z živim ognjem je vžgano
v naših dušah Tvoje ime.«

Tedaj se je dvignil — lep in veličasten,
Blažen smehljaj Mu je zdrknil čez lica.
Razprostrl je široko svoje svete roke.
Mehak je bil glas Njegov.
Padle smo na kolena.
V očeh smo začutile solze —
Kristus nam je dal blagoslov.
P. Krizostom.

Nad 2000 deklet je bilo ta dan obhajanih na Sv. gori. Sredi dopoldneva, ko je v najlepši krasoti svetilo solnce, so se spoštljivo odkrivali drug za drugim stari gorski velikani: Sivi Krn, Črna prst, Matajur, Porezen — vsi pokriti z belim, novopadlim snegom. Tam doli pa se je ob Gradežu svetlilo modro morje. Razgled je bil prekrasen. V nabito polni cerkvi je v vnešenih, pomembnih in prepričevalnih besedah otvoril naš »občni zbor« z edino točko ánevnege reda veleč. g. dekan vipavski Breitenberger. Povejmo odkrito, sestre: ali ni bil ta govor v resnici za nas? Tako lepega »občnega zbora«, ki bi nam dal toliko smernic, še nismo imele. Hvala Vam, gospođ dekan, tisočkrat!

Ob 10h so zavonili zvonovi in vabili k sveti maši, katero je na prostem pred tisočero množico daroval g. D. Doktorič. Med mašo je zelo lepo sviral Godbeni krožek. Pretresljiv pogled: Dvatisoč deklet v raznobarnih narodnih nošah, na njih obrazih se sveti veselje, nad njihni plovejo akorai, visoko gori sveti zlato solnce in nad vso to lepoto kraljuje dobrotni Oče nebeški z milosrčno Materjo! Maša je končana. Zopet smo do zadnjega kotička napolnile cerkev, kjer se je v ganljivih, navdušenih besedah v našem imenu poslovil od svetogorske Matere g. Doktorič. Tedaj je zadonele cerkev — tisoči grl se prepevali in zopet prepevali himno naši ljubi Gospe: »Marija, Mati ljubljena!« In čimbolj smo pele, tembolj solzne so bile naše oči in tem težje smo se ločile od kraja, kjer smo doživlele tako lep dan, poln sreče in veselja.

Med petjem, godbo in smehom smo prišle v Gorico, da še same nismo vedele kedar. Sestersko so nas pogostile tovarišice iz Gorice in le prekmalu je prišla zaželjena ura dekliške akademije.

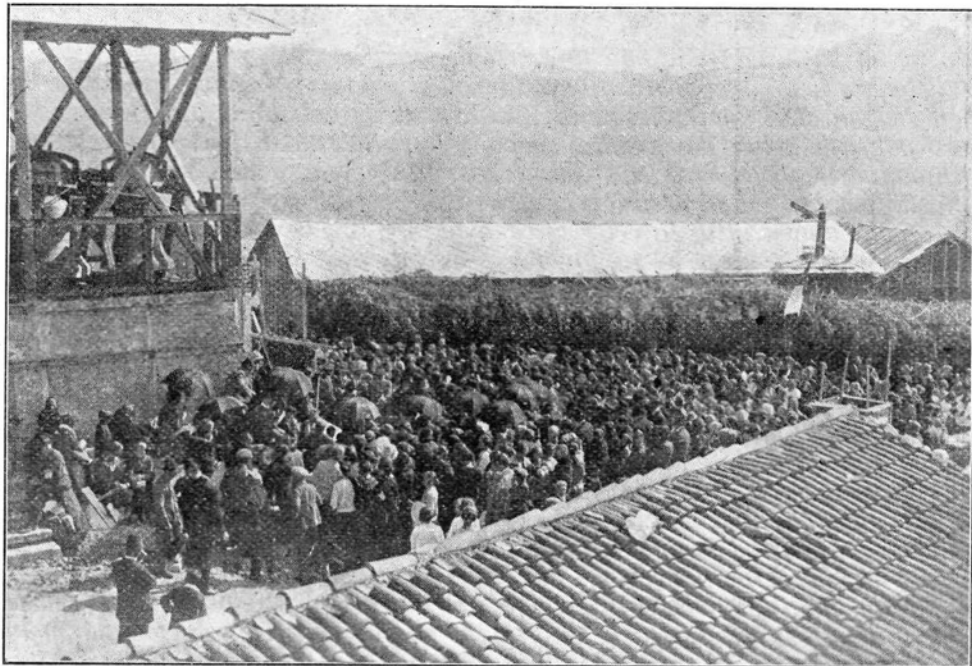
Razočarane smo obstale. Pred nami se je zasvetila krasna, prostorna dvorana, polna zelenja, vencev in rož. Velika je ta dvorana, a še premajhna je bila za vse, res, zelo premajhna. V tem trenutku smo se šele zavédele, koliko nas je in kako lepo je, če vse združuje ista vez sesterska ljubavi. Uvodni pozdrav, ki ga je govorila tako lepo in prepričevalno sestra iz Gorice, je bil posvečen trem materam: Nebeški Materi, zemski mamiči in rodni majki. Tem trem dobrim materam je bila posvečena tudi cela akademija.

Zastor se dvigne in pred nami se prikaže v bajni rdeči svetlobi živa slika: Goriška dekleta se klanjajo božji Materi. V raznih narodnih nošah so poklanjale mladenke pridelke svojega kraja: vipavke rumeno sadje, brijke svetlo grozdje, gorjanke žitno klasje i. t. d. Med prekrasno zasnovano živo sliko je odpel solist g. Joško Bratuž prelep solospjev: Zdrava Marija! Za živo sliko so se vrstile deklamacije: Kako si nam draga (Gorica), En Tvoj pogled (Livek), Marija se je nasmehnila (Tolmin) in Zdrava

Mati (gojenka iz Gorice). Končno je zadonela po celi dvorani prekrasna pesem: *Ti, o Marija!*

Nova živa slika, ki je predstavljala mater z otročiči, je vstala pred našimi očmi. G. Bratuž je s pretresljivim občutkom zapel pesmico »Mamica čuj«, nakar so sledile zopet lepe deklamacije: Kar je Bog pripravil (Vel. Žablje), Mamici (gojenka iz Gorice) in solospev »Sirotica«.

Tretja živa slika nam je predstavljala rodno mater, kateri so se v simboličnih gibih poklanjale belooblečene vile. G. solistu je iz srca privrela prošnja: *Marija, Ti čuvaj naš dom in rod* in z njegovo željo so se strnile želje stoterih. Nastopile so z lepimi deklamacijami dekleta, ki so na izrazit način opevale svoje kraje: vipavska pesem (Vipava) kraška (Povir), brij-

Dekliško romanje na Sveti gori: Članice pri maši.

ska (Fojane) in Nazaj v planinski raj (Cerkno). Presenetil nas je energičen nastop, s katerim je članica šturskega krožka, prednašala Judito.

V nadaljnjem programu smo občudovali neustrašene nastope in nagovore, ki so jih podajale sestre najrazličnejših krožkov iz dežele. Sesterska vzajemnost (Vrhoplje), Dekle in vera (Solkan), Odprto srce (Sv. Lucija), Mladenkam v izpodbudo (Tomaj), Naraščaj (Idrija), Dekle in telovadba (Miren), Boj plesu (Števerjan) in Ena družina (Dobrovo). Prav razveselile so nas deklamacije sester iz Tomaja, Otlice, Vrhopelj in Črnega vrha. — Koliko dela, truda, misli in žrtev so zahtevali vsi ti nastopi.

Dekliško romanje in akademije pa sta nam najboljši in najjasnejši dokaz, da je ideja dekliških krožkov dobila povsod trdna tla in da se zastonj trudi vsak, kdor tej ideji napoveduje prikrit ali odkrit boj.

V nas samih pa je ta dan dozorelo trdno, neomajno prepričanje: Dekliški krožki so naši in ostanejo naši, ker živi v njih naša dekliška duša in čuva nad njimi dobrotno oko nebeške Matere, ki z enako ljubeznijo oklepa vse, ki se k Njej zatekajo.

Mašera Marica.

Spomini na gospodinjski tečaj.

V nedeljo dne 21. septembra smo zaključile gospodinjski tečaj. Štiri-deset deklet je šlo s težkim srcem na vse strani naše dežele. Tako smo se posestrile, da nam je bilo slovo v resnici težko. — Kako se nam je godilo na tečaju?

Začnem naj prav od začetka. Isti večer, ko smo vstopile se je vsaka vpisala. Nato so nam odkazali prostore, kjer smo odložile kovčege in si ogledale naš novi dom. Po večerji je sledil otvoritveni večer, ki je bil zelo lep in nam ostane vedno v spominu. Tečaj je otvoril predsednik P. Z. g. dr. Glaser, ki nam je v lepih, vspodbujevalnih besedah, orisal pomen in cilj tečaja. Sledile so še razne dobrodošlice in pozdravi, katerim smo udeleženske navdušeno odzdravljale. Večer se je zaključil s čajem in šle smo počivat. Naslednji dan smo vstale z najboljšimi nameni, da bomo pridno sledile vsemu, kar nam bo nudil tečaj, koristnega za dušo in telo.

Novo življenje smo začele s sv. mašo in prepričane smo bile, da bo vsako naše delo, dober tek imelo, ker smo začele tečaj z Bogom.

Razdelili so nas v dve skupini: ena je šla v kuhinjo, a druga je imela odkazano drugo delo: pospravljanje, snaženje i. t. d. Vsaka skupina pa je tvorila še po 4 oddelke in vsak je imel svoj posel, ki se je menjal vsak dan. Jaz sem bila pri prvi skupini in sem torej prišla prvi teden v kuhinjo. Bila je namreč vsaka skupina po 1 teden v kuhinji.

Preden smo se lotile dela, so nam odkazali še vsaki svojo številko, katero je morala vsaka nositi, če ne je pretiła kazen.

Resnici na ljubo povem tole: prvi dan je bil pravi Babilon v kuhinji, nikakor se nismo mogle uvrstiti. Vendar polagoma smo se na požrtovalen trud č. s. kuharice kmalu prilagodile hišnemu redu in vršile, kar nam je bilo namenjeno. Priznati moram, da smo bile v začetku precej nerodne, zlasti pri pripravljanju delikatnejših jedil. Ko nečeno posebne nezgode ni bilo. Red, ki smo se ga morale držati, se nam je zdel v marsičem vojaški, posebno čudno se nam je zdelo, da se moramo pokoriti zvonu. Sicer pa smo vedele, da je to za nas zelo koristno, da bomo znale tudi v poznejšem življenju držati se reda.

V serviranju smo se tudi vadile in sicer najprvo med seboj. Tudi tu so imele precej težkoč čč. sestre, predno smo se kaj naučile. Bile smo dokaj trde: če je bilo treba servirati od leve, smo že šle na desno, če je pa bilo treba jemati od desne, smo šle pa na levo; take in slične napake so se pojavljale, a so tudi te odpadle. Da, saj mlado drevo se mora upogniti.

Tudi v verskem oziru smo napredovale. Večina se nas je udeležila vsak dan sv. obhajila, in marsikatera lahko trdi, da je bila v tem pogledu srečna, kot še nikoli, ker je imela lepo priložnost izpopolnjevati se.

Ob nedeljah smo hodile na skupne izprehode, kot na Kalvarijo v Kronberg. Najlepše pa je bilo, ko smo šle obiskat svetogorsko Kraljico, kjer smo se zbrale sestre in videle koliko nas je, ki iščemo isti cilj. Posebno mnogo lepega užitka in spominov nam je nudila popoldanska »Akademija D. K.« Takrat smo pokazale svojo zmožnost in navdušenje.

Vredno se mi zdi še povedati glede predavanj, katere so nam nudili gg. Vsa so bila koristna in me smo jim napeto sledile ter tudi zabeležile, kar bi si sicer ne mogle zapomniti. Vrh vsega smo bodriše duh tudi z prelepimi pesmimi, katere nas je podučeval g. Joško Bratuž. Biti mu hočemo hvaležne zato s tem, da bomo širile pesmice po naši mili zemljici.

V teku vsega tečaja je bilo vse, prav lepo, le žal, da so prehitro minuli odmerjeni srečni dnevi!

Če je ktera res pridno sledila tečaju, lahko prizna, da odnese mnogo lepih naukov inkušenj, ki naj bi rodili bogate sadove!

Udeleženke in predavatelji na gospodinjskem tečaju.

Tečaj smo zaključile z izpiti. Zelo smo se bale, ko je stopila v dvorano komisija predavateljev in začel vsakdo izmed njih izpraševati. Šlo je, čeprav so nam morali gospodje včasih pomagati. Po izpiti so nam razdelili spričevala. Trajno nam ostane v spominu zaključni večer, ki je bil tako domač in prisrčen, da kaj tako lepega še nismo doživele.

Ob zaključku pa kličem v imenu vseh tovarišic vsem gg. predavateljem, predavateljicam ter čč. sestram in vsem, ki so karkoli pripomogli, da se je tečaj otvoril in tako vzorno vršil: Bog obilno plačaj! Bog živi Prosvetno zvezo!

„Čolnič“ mora v vsako hišo!

Dekliška greda.

Stanka:

Zakaj ne plešemo?

Draga prijateljica!

Pišeš mi, da ste v nedeljo imeli na Ravnah žegnanje z muziko in plesom. In me prašaš, ali je prav, da si šla, četudi nič kaj rada, na barjar in želiš vedeti, zakaj me dekleta iz Dekliških krožkov ne plešemo. Prav odkrito ti bom povedala, kaj mislimo me o tem.

Prvič ne plešemo za to, ker nam ni treba. Plesat hodijo dekleta, ki jim je dolgčas, ker ni zabave. Me pa imamo toliko veselega dela, toliko solnčnega smeha in zabave v Dekliškem krožku, da ti tega niti ne sanjaš ne! Pojemo, beremo, deklamiramo, včasih se malce podražimo, tudi telovadimo, da bomo bolj gibčne in krepke kot pa plesavke, in potem gremo na plesišče, smo se uprle. Dajte se še ve in bodite prepričane, da pravo naše dekleta, ki nekaj dá nase in si je v krožku pridobila izobrazbe, ne gre pometat plesišča. Vidiš, to nam ni po godu, preveč ponosne smo, da bi to nizko delo opravljale.

Drugič ne hodimo na plesišče, ker ... no, ker cenimo svojo dušo. Jaz sem se prepričala, da nosim v svojih prsah čudovito lepo cerkev. Božja roka jo je zgradila in — ko sem dobra — prebiva Kristus v njej. Ali misliš, da bom iz te cerkve napravila pljuvalnik, kamor bo vsak nebrzdani, zmočeni fant smel pljuvati opolzle besede, sramotne dovz tipe? Ali bi ne bilo nespametno, ko bi jaz dopustila, da se ta božja cerkev moje duše spremeni v svinjak? In jaz že vem, da mnogo fantov, ki so doma krotki in dostojni, na plesišču zgubi pamet in dostojno; pošteno obnašanje. Me ne plešemo, ker jim nočemo dati priliko, da razderejo in vničijo božjo cerkev v svojih in božje svetišče v naših dušah.

Prašaš tudi, kaj napravimo me, če v vasi plešejo. Zraven ne gremo, pa je. Če pa nebo lepo kaže, se skupno odpravimo v nedeljo popoldne na izlet in zapojemo tisto prelepo: »Pleši, pleši; črni kos, kako bom plesal, ko sem bos!«

Vidiš, sestre iz Dekliških krožkov smatramo, da je ples nekaj, kar pri nas ni več v modi. Nič nam ne prija, se upira našemu mišljenju, je nasproten vsemu onemu, kar me ljubimo in za kar gorimo. Zato ne plešemo in plesale ne bomo. Ko so nas staruhi malce zafrkovali, ker ne gremo na plesišče, smo se uprle. Dajte se še ve in bodi prepričana, da bo tako tudi med dekleta v Ravne prišlo novo veselje, ko bodo spoznale, da so še lepše reči na slovenski vasi kot je barjar. Med temi lepšimi rečmi je ena najlepših vspela in poštena dekliška družba — in to je Dekliški krožek.

Draga sestra, bodi mi lepo pozdravljena! Bog živi!

Dijaški vestnik.

R. B.

Naš peti mejnik.

Petič se je že krščansko socialno dijaštvo Primorja zbralo na socialni tečaj; pet krat se je, odkar je zaplalo v vrstah Dijaške zveze novo življenje, že ozrlo na pot, ki jo je doslej prehodilo. Toda oko je vedno uprto v daljavo, k cilju. Le naprej do zadnjih mejnikov!

Naš Župančič poje:

»Mornar, ko je najvišji dan
izmeri daljo in nebeško stran.«

Tudi naše vrste naj »izmerijo daljo in nebeško stran«.

Naš peti socialni tečaj v Sv. Križu sredi vipavskega raja ni bil tako mogočen glas naših idej kot lansko leto na Pečinah. Bil pa je zato priskrnejši; tovarštvo, še več, bratstvo je družilo v eno telo vseh šestdeset, ki so prihiteli izpod sv. Višarij in sem od koperskih solin. Prvič je prikorakala s kitaro in pesmijo ognjevita četa tržaških fantov. Na tem tečaju, ki je trajal od nedelje 23. avgusta zvečer do srede zjutraj, so udeleženci prisluhnili glasu svojih src in prisegli, da bodo ribiči-potapljači, ki bodo iskali dragocenih školjk; toda ne v dnu morja, v sebi bodo našli školjko s skritim biserom življenja.

Ob deveti uri dopoldne je tov. Simoniti, predsednik Dijaške zveze, otvoril tečaj z lepimi besedami. Po pozdravih naših organizacij je opisal tov. Bednarik boje in trude naših prednikov predno je vstala stavba katoliške dijaške organizacije v Primorju. Popoldne je č. g. župnik Rejec, tisti, ki skuša zvest misli naših evangelistov viliti »novo vino v nove mehove«, govoril o »smernicah za življenje«. Globoka je bila naslednji dan pridiga, ki je marsikateremu fantu odprla nova pota h Kristusu in njegovemu veličastvu.

Prof. Terčelj je naslikal v klenih besedah »Primorsko dušo«, dušo ljudi izčiščenih in utrjenih v stoletnih bojih. Za njim je še govoril tov. Bednarik o zdravnikih in vodnikih, ki jih naš rod tako silno terja iz naših vrst.

Popoldne je župnik Rejec kazal »Pot v življenje« in učil: »ne stopaj v ospredje radi sebeljuba, ampak zato ker te kliče blaginja ljudstva.«

Po teh predavanjih je tov. Simoniti vodil občni zbor Dijaške zveze, morda najživahnejši od njenega postanka sem. Starejšim tovarišem so se kar svetili obrazi, ko so videli zanimanje in navdušenje tudi pri najmlajših. Ob koncu občnega zbora je bil še izvoljen nov odbor pod predsedstvom tov. Ante Tonklja.

Ko je ob slovesu desnica segla v desnico, se je iz vseh mladih src dvignila prisega, da ne bo nobena ovira preprečila pohoda te nove, mlade čete. Seme, ki je bilo vsejano na vipavskem gričku pa naj kali in vzbrsti ter obrodi dober sad!

Telovadni nastop na Slapu pri Vipavi.

V nedeljo 30. avgusta smo šli na Slap. Ta prijazna vipavska vasica se odlikuje po gostoljubnosti, katere smo bili v polni meri deležni tudi mi. Dobro vipavsko srce ne miruje prej, dokler gostu ne postreže. Lepe grozde, krasne breskve in staro vino so nam ponudili prijazni domačini. V cerkvi smo imeli sv. mašo, pri kateri je ubrano sviral Godbeni krožek iz Gorice in imel lep nagovor g. zvezni tajnik. Popoldne so prihajali telovadci in telovadkinje: nekateri peš, drugi na okrašenih vozo-

Gojenke pri telovadnem nastopu na Slapu.

vih. Vrli domači fantje so z mlaji okrasili telovadišče na dvorišču g. Ferjančiča, dočim so dekleta opletle ves prostor z venci. Ob 4h popoldne se je zbrala velika množica gledalcev, da prisostvuje prvemu povojnemu telovadnemu nastopu v vipavski dolini sploh. Godba je zaigrala in na telovadišče je prikorakalo 70 članic telovadkinj, ki so spretno izvajale proste vaje. Kritje je bilo semtertje pomanjkljivo, močje je bil temu kriv tudi premajhen prostor. Telovadkinje je vodila načelnica iz Dornberga sestra Pavla Lah. Gledalci so z izrednim zanimanjem in občudovanja vredno pozornostjo sledili vajam in telovadkinje burno pozdravljali. Za telovadkinjami je nastopilo 50 telovadcev, ki so bili večinoma prvič pri javnem nastopu. Izvajanje je bilo vse skozi zadovoljivo, gibi rezki in točni, le izmiki niso bili istočasni. V primeri z dosedanjimi javnimi nastopi je bil nastop telovadcev eden najboljših, če ne najboljši. Telovadce je vodil načelnik Vitežnik iz Št. Vida.

Lep prizor je nudil očem nastop gojenk iz Vipave. Vaje so izvajale prehitro in oči boječe povešale, kar ni nič čudnega, če pomislimo,

da so dekletca prvič nastopile javno. Zadovoljive so bile skupinske vaje članov telovadnega odseka iz Slapa. Fantje so vredni pohvale in občinstvo s priznanjem ni varčevalo. Vaje na drogu, ki so jih izvajali telovadci, so bile mestoma vzorne, čeprav bi v programu spadale k orodni končni telovadbi. Članice so morale vsled velikega števila nastopiti dvakrat. Pri tem nastopu so bili zastopani krožki iz Št. Vida, Vrhpolj, Vipave, Budanj in Šturij. Kritje je bil pomanjkljivo in vmesni gibi prepočasni. Veliko navdušenje so vzbudile vrhpoljske gojenke, ki so ljubko proizvajale telovadno igrico: »Peričice«, ki so bile brezdvoma lepše, kot »Ciganček«. Dornberške članice so telovadile dobro, pri dveh vajah skoro brezhibno. Veliko spretnost je pokazalo 9 telovadcev na bradlji. Občinstvo je mestoma navdušeno pozdravljalo mlade fante.

Zaključni pohod je bil nekoliko zakasnen. Navzoči so se brez razlike zelo pohvalno izražali o telovadbi in odnesli od prireditve najlepše vtise. Zbranim telovadcem in telovadkinjam, zlasti načelniku br. Kolavčiču se je v imenu Prosvetne zveze v toplih besedah zahvalil g. zvezni tajnik. Vso pohvalo zasluži Godbeni krožek, ki je precizno in disciplinirano sviral pri celi prireditvi.

S tem telovadnim nastopom so vipavski telovadni odseki častno rešili svojo nalogo in pokazali, da tudi tehnično napredujejo. Vsa čast načelnikom, načelnicam in vsem telovadcem ter telovadkinjam, zlasti pa zaslužijo pohvalo vrli Slapenski fantje in dekleta. Želeč jim vztrajnega napredka, kličemo vsem telovadski »Bog živi!«

Med idrijskimi brati.

(Poročilo o telovadnem nastopu.)

Idrija je naše povojno prosvetno žarišče, ker je edina ohranila tradicijo in življenje društev po Krekovem duhu in vzorcu. Dočim je bilo prosvetno delo pred 3 leti po Goriškem neorientirano in se je izživljalo v plehke čitalniške veselice, je v Idriji živel pravi orlovski duh, ki se ni bal, čeprav je bil v svojem delovanju nekako osamljen.

Prosvetna zveza je začela med prosvetnimi društvi z načelnim čiščenjem in notranjo poglobitvijo. Šele po večletnem, resnem delu je dosegla s trudom to, kar so si naši Idrijci vedno želeli: po deželi so zrastle telovadni odseki, začeli so z resnim delom in danes Idrija ni več osamljena: Nad 30 odsekov je združenih z njo v istih principih in istem delu.

Že sama hvaležnost do fantov in deklet, ki so junaško vzdržali prapor prave krščanske prosvete, nas je vodila v nedeljo 21. septembra v Idrijo.

Na glavnem trgu smo zagledali očarujoč prizor: Vse polno ljudstva — bilo jih je čez tisoč dvesto — med tem ljudstvom pa nastopajo mladi, korajžni fantje, stasovita dekleta in ljubek naraščaj. Godba svira, članice ravno odhajajo od prostih vaj in val navdušenega ploskanja jih spremlja.

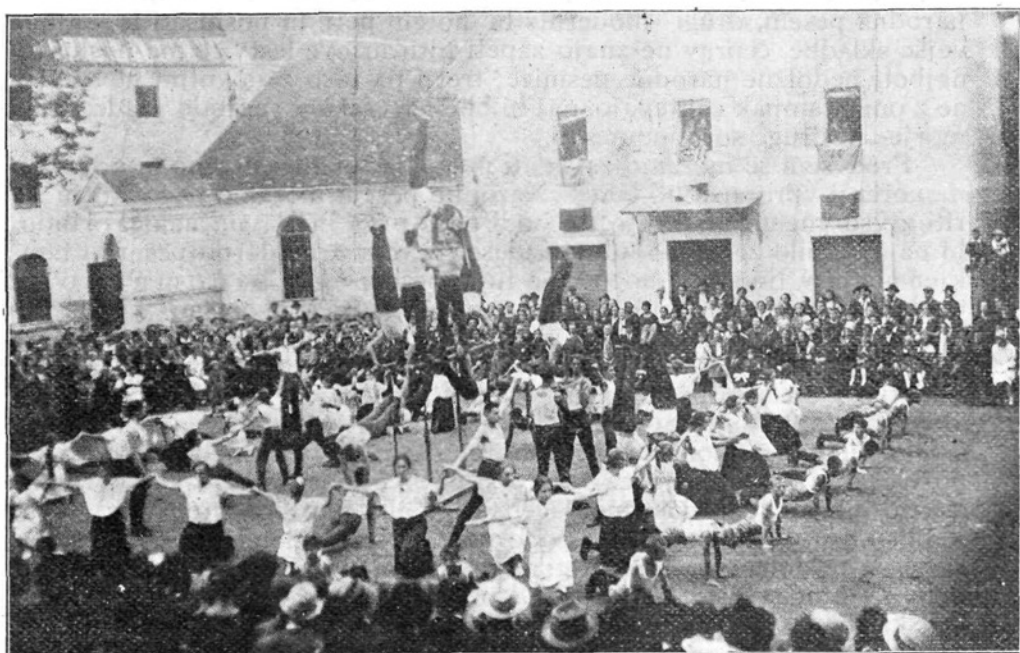
Pred njimi so nastopili s prostimi vajami člani, članice in obojni naraščaj. Člane je vodil brat načelnik Vončina, članice pa sestra načelnica Grudnova. Telovadci in telovadkinje so nastopali krepko, izrazito in želeli smo si, da bi te nastope videli tudi naši drugi odseki po Goriškem. Nekaj posebno lepega in prikupljivega pa je bil nastop in

orodna telovadba deškega naraščaja. Nikdar še nismo videli fantičev, ki bi tako strumno in precizno korakali in telovadili. Vsa čast telovadnemu naraščajskeru vaditelju. Tudi gojenke v lepih nošah so nastopile povsem zadovoljivo.

Vaditeljske vaje, ki so jih izvajali deveteri člani, so bile silno komplicirane in prav lepo podane. Tudi članice-vaditeljice so nastopile s simboličnimi vajami s petjem po narodnih napevih. Takt je bil nekoliko prehter.

Orodna telovadba je obsegala skok v daljavo in višino ter vaje na drogu. Med telovadci na orodju smo opazili prvovrstne moči.

Nekaj krasnega je bila zaključna skupina, ki jo je sestavljalo 93 telovadcev in telovadkinj. Cel trg se nam je zdel pisan travnik s krasno

Zaključna skupina telovadcev v Idriji.

uvrščeni raznobarnimi cvetkami. Viharno navdušenje je vzplamtelo med gledalci, ko je visoko nad vso skupino mojstersko izvedel pravilno stojo bivši načelnik. Ob zvokih orlovske koračnice so telovadci zapuščali telovadni prostor, množica pa jih je burno pozdravljala, dokler se niso zgrnili v rudniškem gledališču, kjer jim je v imenu Prosvetne zveze čestital zvezni tajnik.

Zvečer se je razvil v prostorih zadruga prirčen zabavni večer. V imenu zveze je pozdravil vrle člane in dekleta g. Kralj, nakar je krasno odzdravil brat načelnik. Načelnik telovadnega oddelka prof. Bednarik je v nagovoru nazorno orisal važno vlogo idrijskega odseka. Po prijateljskih besedah zvezinega tajnika se je razvila prijetna zabava. Škoda, da so ure minevale tako hitro. Zabave se je udeležil tudi starosta idrijskega odseka g. K. Treven in več odličnih meščanov. Poslovi smo se v zavesti, da je Idrija in cela Prosvetna zveza lahko ponosna na vrle fante in vzorna dekleta. »Bog jih živi!«

Glasbeni vestnik.

Naša naloga.

Vsepovsod je govor o tem, kake pesmi naj študirajo naši pevski zbori, kaj naj pojejo in kako naj se producirajo. Nekateri tožijo, da gine narodna pesem, drugi »moderni« bi hoteli peti in poslušati le najnovejše skladbe, čeprav ne znajo zapeti niti durove lestvice, ne poslušati najbolj nedolžne narodne pesmice; tretji pa niso zadovoljni ne s tem, ne z onim, ampak zahtevajo, naj bi bile na vsakem sporedu »Jadransko morje« in druge sorodne pesmi.

Predvsem se moramo zavedati položaja v katerem smo in odgovor na gorenji vprašanji bo lahek. Narodno pesem moramo negovati in širiti z vso vnemo in skrbjo; to bodi naša prva in glavna naloga. Hudo bi namreč bilo zgrešeno ubijati deset pevcev z moderno pesmijo tam, kjer uhaja v ljudstvo mogoče že tuja pesem. T o z a p o m n i m o s i d o b r o ! Vpletajmo tudi v cerkveno petje ljudske pesmi, ki so prikladne za skupno petje! Kjer pa vlada v tem pogledu red in kjer so dani pogoji, tam je dolžnost pevovodjeva seznanjati pevce in ostalo ljudstvo z umetno pesnijo in korakati z razvojem slov. glasbe v kolikor mogoče majhni razdalji. Naloga pevovodjeva bodi vedno v skladu s položajem in z okoliščinami v posameznem kraju, neglede na to, kaj si poželi ta ali oni razvajenež. — Naši pevski zbori nimajo po ogromni večini nikake teoretične podlage. Pesmi jim je treba vtepati v glavo, kakor kosu; bliža se čas, ko bodo postali večeri dolgi. Pevovodje! Posvečajte te dolge večere teoretični izobrazbi svojih pevcev, da vam bo delo olajšano. Pevec, ki ne pozna not in intervalov, ni pevec. Ubogi pevski zbor, ki je sestavljen iz takih »pevcev«, a joj pevovodju takega zbora!

Pevskim zborom.

»Zbori« — mesečna revija za novo zborovsko glasbo. Začela je izhajati z januarjem tega leta in prinesla že mnogo lepih skladb. Deveta številka prinaša E. Adamičev mešani zbor: »Kresovale tri devojke« in dve hrv. narodni s harm. Jos. Brnobič, deseta pa E. Adamičev moški zbor s sopranskim solo: »Ma-

ra v jezeru«. Zbore urejuje Zorko Prelovec, izdaja pevsko društvo »Ljubljanski zvon«. Revija dobi s prihodnjim letom tudi literarno prilogo. Naroča se: Ljubljana, »Nar. Dom« I. in stane 10 lir. »Zbore« toplo priporočamo vsem našim pevskim društvom in onim, ki se zanimajo za lepo pesem.

Naše prosvetno delo.

Zvezni svet sklicuje v smislu § 171 poslovnika Prosvetna zveza dne 18. oktobra. Udeležiti so se ga dolžni vsi gg. okrožni predsedniki in po možnosti tudi gg. okrožni tajniki. Sestavijo naj kratke referate o stanju društev v okrožju. Dnevni red obsega naslednje točke: Poglobitev prosvetnega dela, večerna šola, Naš čolnič, slučajnosti. Vse te točke naj okrožni odbori predčasno pretresejo na okrožnih sejah.

Občni zbor Prosvetne zveze je napovedan za 15. novembra. Oklic in dnevni red objavimo v prihodnji številki.

Gospodinjski tečaj, katerega se je udeleževalo 40 gojenk, se je zaključil v nedeljo 20. septembra z izpiti in razdelitvijo diplom. Dekleta so se urila v kuhanju, šivanju, likanju, serviranju in poleg tega poslušale dnevno predavanja. Predavali so priznani strokovnjaki in sicer: Gospodarstvo (inž. J. Rustja), Zdravstvo (dr. Jakončič F. in Al. Simoniti), Sadjarstvo in vrtnarstvo (inž. J. Ušaj), živinozdravstvo (dr. A. Ravnik), knjigovodstvo (David Doktorič), vzgojeslovje (G. Ferjančič), verstvo (dr. M. Brumat), čebelarstvo (msgr. dr. J. Ličan), prešičjerejo (ekonom J. Širca), pravoznanstvo (dr. Vl. Glaser), petje (J. Bratuž). Tečaj so vodile čč. sestre iz Tomaja, organizacijo tečaja je imel v rokah zvezni tajnik. Tečaj je izborno uspel.

Iskreno zahvalo izreka Prosvetna zveza čč. sestram iz Tomaja, ki so vzorno in nesebično vodile letošnji gospodinjski tečaj. Istotako se najlepše zahvaljujemo vsem gg. predavateljem in vodstvu zavoda. Bog plačaj vsem tisočkrat! — Vsem članom in članicam priporočamo ob enem trdke Čuk, Kerševani, Kacin, ki so brezplačno posodile potrebne predmete.

Predavanj je imela v tek. mesecu Zveza po deželi 16, vodila je gosp. tečaj, dramatično šolo, priredila deklinško romanje in potom oddelkov zasnovala telovadni nastop na Slapu pri Vipavi. Prireditev je bilo javljenih tajništva 27. V nedeljo se bo zaključil gospodinjski tečaj v Vrhpolju pri Vipavi.

Organizatorični tečaj se bo vršil dne 4. oktobra na Ponikvah. Udeležiti se ga morajo odborniki društev v planinskem okrožju. Ostala okrožja naj javijo čas in kraj tečajev ter naj jih primerno razdele, da ne pridejo vsi tečaji na prve mesece.

Pristopilo je k Prosvetni zvezi novoustanovljeno društvo v Plavah. Tudi na Vogerskem so ustanovili društvo »Pomlad« in ga priključili »Prosvetni zvezi«. Suspendirano je društvo »Planinka« na Pečih nah. Obnavlja se prosvetno društvo v Šebreljah.

Okrožja.

Kobariško okrožje je imelo dne 13. sept. sejo na Iderskem. Zastopana so bila društva iz Iderskega, Livka, Vrsnega, Drežnice, Starega sela in Trnova, odsotna: Kred, Sedlo, Breginj. Seji je prisostvoval tudi g. dekan Pavlin iz Kobarida.

Predsednik Manfreda otvori sejo, pri kateri se obravnava skrb za našaščaj, okrožna prireditve i. t. d. Pri slučajnostih so vsi predsedniki podali poročila o stanju društev.

Iv. Manfreda, preds.

Iz »Planinskega okrožja«. Naše okrožje je imelo sejo 23. avgusta v Bukovskem Vrhju. Seje se je udeležilo več društev. Razpravljali smo in sklepali med drugim sledeče:

Ker ni čas ugoden sedaj, in ker so člani društev preveč zaposleni z

delom in preveč raztreseni, se okrožna prireditelj odgodi do spomladi. Zima je čas za učenje in priprave. Sklene se pa, da okrožje napravi izlet na »Črno prst« dne 6. 9. Vzame se na znanje odstop društva »Planinka« na Pečinah iz okrožja oz. od Prosv. Zveze. — Ker je Zveza razveljavila mandat okrožne tajnice N. Mrak, se izvoli za začasno okr. tajnico Alojzijo Bičič s Pečin št. 53., ki bo vodila tajniške posle do obč. zbora okrožja. — Občni zbor okrožja in organizatorični tečaj se vrši v nedeljo 4. oktobra po sklepu okr. odbora. Oboje se vrši na Pečinah, kjer je sedež okrožja. Končno poziva predsednik, da se dekleta vdeleže dekl. romanja na Sv. Goro in sicer bolj številno kot fantje k Mariji Celje. (Pri tem romanju so se odlikovali Ponikovski fantje, kateri so se vdeležili romanja 14 po številu.) Nakar se seja zaključiti. Ig. Pisk, predsednik.

Društva.

Vogersko. Sledeč okoliškimi vsem smo tudi mi ustanovili prosvetno društvo »Pomlad« in ga priključili Prosvetni zvezi, ki je edina resna in delavna prosvetna organizacija na Goriškem. Na občnem zboru smo izvolili naslednji odbor: Gregorič A. preds., Gregorič C. podpreds., Gregorič Al. taj., Jarc A. blag., Martelanc F., Marvin V., Gregorič Maks, svt., Gorjan Jože in Gregorič Iv. preglednika. Naj bi društvo »Pomlad« živahno procvitalo!

Kanal. Po zaslugi gg. Nanuta in Čefarina se je te dni ustanovilo Prosv. društvo v Plaveh, fantje so izborni in navdušeni. V nedeljo 21. sept. so v Kanalu nastopili mladi igralci in igralka pri igri »Krivopriježnik«. Uspeh je bil naravnost izoboren. Vsa šuntarija in nasprotovanje ni pomagalo nič. Pri priredit-

vi je nastopil tudi vrli cerkveni pevski zbor iz Kanala. Častitamo mladim borcem in g. režiserju Nanutu ter kličemo vsem vrlim kanalskim igralcem in igralkam: Junaško naprej do svojega društva. Bog živi!

Solkan. (Ustanovitev Dekliškega krožka.) — Dne 26. julija 1925 — na dan sv. Ane — smo si okrasile društvene prostore K. S. I. D. v Solkanu. Po glavni maši se nas je zbralo okrog 40 deklet, da si ustanovimo samostojen dekliški krožek. — Predsednik K. S. I. D. je otvoril ustanovni sestanek in pozdravil udeleženko ter odposlanca P. z. g. prof. Bednarika. Nato je g. odposlanec v nad eno uro trajajočem govoru in razlaganju razložil pomen ženske v javnem življenju od poganskih časov do današnjih dni. Sestra Ana Vugova je nato podala Simon Jenkovo: »Gori«. Sledila je še deklamacija Valerije Makucove s Kacovo: »Pozni cvetki«. Iz Čolniča je Marija Žerjalova prebrala članek »Dekliški krožek«, v katerem je lepo opisan pomen naših krožkov. Kot zaključek je Kristina Štrukljeva prebrala iz Čolniča krasen članek »Romala sem po svetišču«. Krmilo našega krožka smo zaupali sestri Pavli Zavrtanikovi, vesli pa sestrama Celestini Renerjevi in Mariji Žerjalovi. Imele smo že par sestankov, na katerih smo poskusile ubirati pot proti ciljem, katere smo si postavile. Dne 13. 9. 1925. smo bile na dekliškem romanju na sv. Gori. V trdnem upanju, da se nam posreči doseči najvišji cilj — izobraziti dekle, ženo, mater — kličemo vsem sesterskim krožkom širom dežele prijateljski: Bog živi!

Tomaj. Res lep dan smo doživele na dekliškem taboru, ki ga nam je pripravila P. Z. Nekaj slovesnega nas je prevzelo, ko smo hitele v nedeljo zjutraj iz solčne Gorice na sv. Goro in ko smo molile pri svetogorski Materi, katero smo si tudi

zbrale za varuhinjo in pomočnico. In potem popoldne pri akademiji! Za nas je bil ta dan nad vse drag gotovo bo stal vsaki mladenki v trajnem spominu.

Ne moremo se dovolj zahvaliti za sestrski sprejem in za trud, ki so ga imele z nami vse one gđč. sestre, družine, kjer smo bile tako gostoljubno čez noč sprejete in Alojzijevišču kjer so nam preskrbeli hrano. Še posebno se nam je dolžnost zahvaliti P. Z. ki je s trudom in požrtvovalnostjo napravila tak slavnosten dan, kjer smo se me sestre celega Primorja zbrale, da smo zajele toliko dobre volje, novih moči, in poguma, da se ne bodemo ustrašile nobenih zaprek. Me hočemo delati! Naša volja je trdna! Skusile bomo tudi v naših sosednih vaseh organizirati novih krožkov, tako, da ne bomo na našem Krasu več same, ampak, da se bomo združile v večjo armado in lažje delale s skupnimi močmi za prospeh naše mladine, naše dece in nas samih. Dekleta — sestre, kličemo vam — Na delo!

Dek. krožek v Tomaju.

Mar. Celje. Večeri se daljšajo, težko delo na polju je minulo, čas je prišel, da poživimo naše mlado društvo. Začeli smo s pev. vajami najeli si prostor za čitalnico. Knjižnica je torej odprta, a glavno nam manjka: knjige. Prav nobene nimamo. Obrnili smo se sicer s prošnjo do P. Z., a ker je ona že oddala knjige, ki jih je imela na razpolago, ne vemo v kaki meri nam bo mogla pomagati. Zato pa se prav toplo priporočamo vsem društvom in čitateljem »Našega Čolnič«, naj se spomnijo na mlado Marijacejsko društvo, če si morejo kako knjigo pritrpati. Bog povrne vsem, ki bi nam hoteli kaj pomagati!

Zalošče. Pri nas obstoja že več let »Bralno društvo«. Vsako leto je imelo kakšno prireditev. Letos pa moram reči, da spimo, kar se tega

tiče prav po medvedje. Nevem, kdo nosi krivdo ali voditelji ali kdo? Vzdrumite se že vendar enkrat! Vzbudite društvo vsaj k prejšnjemu delu!

Društvo ima tudi svojo lepo knjižnico. Naročeno je tudi na več časopisov. A žalibog časopisi leže na mizi in knjige v omari. Fantje mesto ob nedeljah v gostilne in zvečer se potepat okrog, pojdite v »čitalnico« in prejmite časopis v roke, da se kaj naučite. Mislite na resno delo in ne na zapravljanje, katero vas pripravi ob zdravje in imetje.

Še enkrat vam kličem: vzbudite se!

Zakriž pri Cerknem. Malo kdaj se oglašila našo društvo v »Čolnič«. Bomo pa sedaj napisali par vrstic. Našo Izobraževalno društvo »Zarja« še dovolj zadovoljivo napreduje. Člani in članice redno obiskujejo našo sobo, pa ne le za zabavo, ampak radi berejo časnike in knjige; najbolj jim vgađa še »Naš Čolnič«. Priredili smo spomladi igro »Domen«. Prireditev se je nam še dosti dobro obnesla, razveselila se je vsa vasica. Pa tudi igralci so dobili pohvalo, za njih pridnost. Le to je škoda, da se je izselila ena najboljših igralk, bila je tudi knjižničarka. A vendar smo zopet zbrali igro, da se jo bomo vadili v vlogah, če nam člani in članice ne odpovejo. Živo in veselo naprej!

Gabrije pri Mirnu. Dne 6. t. m. je Slov. izobr. društvo v Gabrijah pri Mirnu priredilo svojo javno veselico. Vzpored je obsegal par pevskih točk, eno deklamacijo ter igro v 3. dejanjih »Rodoljub iz Amerike«. Takoj po prvi pevski točki se je zgodila uvaževanja vredna neprilika, namreč, da se je oder vsled slabo podloženega tramovja kar nenkrat sesul na tla. Žilavi in obudovanja vredni vstrajnosti igralcev in prirediteljev se je bilo zahvaliti,

da je bil oder kmalu zopet na mestu ter se je program nemoteno dalje razvijal. Pevski zbor iz Gabrij je pokazal uspehe svojega dela. Bilo je zelo dobro. Pokazalo je tudi društvo, da ima nekaj dobrih igralških moči, ki bi z večkratnimi nastopi postale prav dobre. Nekaterim igralcem se je poznalo, da se v igro niso popolnoma uživali — a skupen uspeh ni izostal. Prireditvev je bila dobro obiskana. Ob koncu nam je zapel še pevski zbor iz Ore-

hovlj. — Prijatelji iz Gabrij, le tako naprej!

Dekliški krožek v Biljah se je začel gibati. Imele smo že par sestankov. Bližajo se daljši večeri, tudi me hočemo pomnožiti delo v našem krožku. Vadimo se v petju, zlasti pa v dramatiki. Sedaj se pripravljamo na novo prireditvev, ki bo v mesecu oktobru. Igrale bomo Turšičevo igro »Izgubljeni raj«. Vljudno vabimo sosednje krožke k naši prvi prireditvi. Bog živi!

Uganke.

(Urednik: P. Butkovič, Zgonik).

Rešitev ugank v št. 8 »Našega Čolniča« je sledeča: *Kakršno drevo, tak sad, Človek kaže v mladosti, kaj bo v starosti, Rešili so:* Fanica Saksida Zalošče Dornberg, Kogej Marija Pront 307 Idrija, Kogej Josip Pront 307 Idrija, Rajko Hrast Livek, Luka Samsa Vil, Brdo 17 Razdrto, Rakušček Ivan Dreznica 50, Bavdaž Viktorija Lom. Kan, Simonič Ivan Plužnje, Golja Livija Idrija pri Bači, Kristančič Milena Višnjevik-Kojsko, Rustja Danilo Dobravljje 99 Sv. Križ, Ličen F. Brje, Stanko Šturm Šturim 79 Livek, Šuligoj Josip Kanal, Šuligoj Alojz Bača, Albin Hrast Livek, Plesničar Leni Čepovan, Nanut Stanislav Kanal, Rezi Rupnik Idrija ob Bači, Hladnik Josip Col, Vončina Franc Idrijskilog, Bajc Rafael Zapuže, Slavko Rijavec Gorica.

Izzreban je bil Šuligoj Alojz Bača 4 Sv. Lucija.

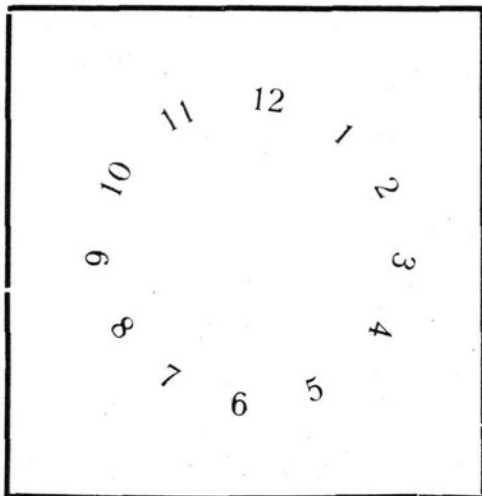
Kvadrat

(Velišček)

a	a	a	a	del telesa
a	a	b	d	žuželka
a	k	k	m	pijača
o	o	r	v	krstno ime

Številnica

(Miroljub)

- 1, 2, 3, 4 = del telesa,
 3, 4, 5, 6 = družinski član,
 5, 6, 7, 8 = gozdno drevo,
 7, 8, 9, 10 = maščoba,
 9, 10, 11, 12 = majhna stavba,
 11, 12, 1, 2 = denar.

Kdor pravilno reši uganki in bo izzreban, dobi za nagrado igro »Palček = potep«.